

דיני פסיק רישא - שיעור 699

במקום מצוה או צורך גדול	דרבנן ע"י נכרי	דרבנן ע"י קטן	דרבנן קל ע"י גדול	דרבנן ע"י גדול	דאורייתא ע"י נכרי	דאורייתא ע"י קטן	דאורייתא ע"י גדול	כאופן פסיק רישא
חייב של"ו - ג מ"ב תרמ"ו-ח	מותר רמ"א רנ"ג - ה	מותר מ"ב רע"ז - ט"ו	מותר מ"ב רנ"ז - י"ד	אסור מ"ב שי"ד - י"ח	מותר אג"מ ז-ס"ח מ"ב של"ז-י וע"ע רע"ו-ל	מותר מ"ב רע"ז - ט"ו	חייב של"ו - ג מ"ב כ"ו	דניחא ליה
מותר מ"ב תרמ"ו - ח	מותר רמ"א רנ"ג - ה	מותר מ"ב רע"ז - ט"ו	מותר מ"ב רנ"ז - י"ד	אסור שט"ז - ד מ"ב י"ח	מותר מ"ב רע"ז - ט"ו	מותר מ"ב רע"ז - ט"ו	אסור בה"ל ש"כ ד"ה דלא ניחא	דלא איכפת ליה
מותר מ"ב תרמ"ו-ח תוס' סוכה ל"ג:	מותר רמ"א רנ"ג - ה	מותר מ"ב רע"ז - ט"ו	מותר מ"ב רנ"ז - י"ד	אסור שט"ז - ד מ"ב י"ח	מותר מ"ב רע"ז - ט"ו	מותר מ"ב רע"ז - ט"ו	אסור בה"ל ש"כ ד"ה דלא ניחא	דלא ניחא ליה
מותר	מותר	מותר	מותר	מותר	מותר	מותר	מותר רק להמג"א ש"כ - כ"ג	דלא ניחא ליה כלל
ט"ז ש"כ - י"ג מותר	ט"ז ש"כ - י"ג מותר	ט"ז ש"כ - י"ג מותר	ט"ז ש"כ - י"ג מותר	ט"ז ש"כ - י"ג מותר	ט"ז ש"כ - י"ג מותר	ט"ז ש"כ - י"ג מותר	ט"ז ש"כ - י"ג מותר	ביתרתי לטובתו
מותר	מותר	מותר	מותר	מותר	מותר	מותר	יש מחמירין והאג"מ ד-ט"ד - י"ט התיר	דלא ניחא ליה בחצי שיעור
מותר	מותר	מותר	מותר	מותר בה"ל שט"ז - ג כהט"ז	מותר	מותר	מותר בה"ל שט"ז - ג ד"ה ולכן אסור	שלעבר או ספק
מותר	מותר	מותר	מותר	אסור בה"ל רע"ז ד"ה שמא	מותר	מותר	אסור בה"ל רע"ז - ח ד"ה שמא וד"ה ע"י א"י	קרוב לפסיק רישא
מותר	מותר	מותר	מותר	מותר	מותר	מותר	מותר שו"ת הר צבי קל"ג	דרך גרמא
מותר	מותר	מותר	מותר מ"ב רנ"ז - י"ד	אסור	מותר להאג"מ ז-ס"ח להמ"ב של"ז - י"ז	מותר	אסור	שלא בפנינו דלא ניחא
מותר	מותר	מותר	מותר	מותר	מותר	מותר	מותר שביתת השבת דף ט"ז-י"ז	בתיקון מנא

טבלא זו נדפס רק לידע הענין וצריך מורה הוראה לדון על כל שאלה בפני עצמה

I. פסיק רישא דניחא ליה באיסור תורה - עיין בשו"ת יביע אומר (ד - ל"ד - ז) דדעת רבינו דניאל הבבלי שהוא רק איסור דרבנן אמנם דעת הרמב"ם ורוב הפוסקים שהוא מן התורה והנפקא מינה דלדעת ר' דניאל דפ"ר על איסור דרבנן מותר שהוא גזירה לגזירה ואנו לא פסקינן כן

II. פסיק רישא דלא ניחא ליה באיסור תורה - יש מחלוקת בין התוספות והערות (שנת ק"ג) אם יש איסור דרבנן או מותר ועיין בשו"ע (ש"כ - י"ח) ובקובץ שיעורים (כתובות אות י"ט) שהכריעו כהתוספות דאיסור אמנם הבה"ל (ד"ה ט"ז) פסק כהערות בצירוף של ברזא ארוכה וכ"כ המ"ב (תרמ"ו - ח) דלא מחמירינן במקום מצוה ועיין בבה"ל (ד"ה דלא ניחא) דלא איכפת ליה דינו כלא ניחא ליה (תוספות ע"ה) ועיין במאירי (ע"ה ד"ה זד) שהוא מבאר המחלוקת בין רבי יהודה ורבי שמעון כארבע אופנים

III. פסיק רישא דלא ניחא ליה כלל באיסור תורה - (מאירי שם והמג"א ש"כ - י"ח - כ"ג)

(א) האי מסוכרייא דנזייתא (ק"ח ש"כ - י"ח) מותר אם היין הולך לאיבוד דקשה לו ולא ניחא ליה כלל דלא כהט"ז דצריך ב' לטבתו ועיין במאירי בענין פוצע חלזון דמותר אפילו לרבי יהודה דלא ניחא ליה כלל

(ב) לרחוץ זקנו בשבת ומקנתו במפה מותר דפ"ר דלא נ"ל שהמים הולך לאיבוד לכולי עלמא מותר (אג"מ ח - קל"ג) משמע אפילו לתוספות ועיין עוד בשער הציון (ש"כ - נ"ו)

(ג) מותר לפתוח ברז מים צוננים בשבת והם נמצאים נמדדים דלא ניחא ליה כלל כהמדידה והוא ג"כ עובדא דחול (שש"כ י"ז - י"ט)

(ד) נפל אבן במנעלו דרך הילוכו מותר ללכת בו שהוא פ"ר דלא נ"ל כלל וכלאחר יד וחצי שיעור (יביע אומר ה - כ"ח - ג)

(ה) לפתוח דלת שיש בו ALARM שאי אפשר לצאת מביתו בלא צלצול במקום צורך גדול יש להתיר שהוא פ"ר דלא נ"ל כלל וגם הוא צריך לצאת לקיים מצות (ד"ע)

(ו) בכייבי וויפס ונייר רטוב יש מתירים לקנח בשבת לאיזה צורך משום דזה חשוב פ"ר שהולך לאיבוד (שו"ת הר צבי ק"ז והררי בשדה שם) והאג"מ (ז - ט) כתב שיש ב' לטובתה ולא כתב משום הולך לאיבוד ועיין לעיל בלרחוץ זקנו שכתב שם להתיר דהולך לאיבוד אמנם מותר אפילו להט"ז ואבאר

(ז) להסיר WESTBEND CROCKPOT אפילו אם בהסרתו מן האש פ"ר שהוא ידליקו מותר אם אין דעתו להחזירו משום שהוא פ"ר דלא נ"ל כלל ושמעתי דאינו פ"ר ואפילו אם הוא פ"ר הוי רק גרם פ"ר שהוא מותר לרוב הפוסקים

IV. פסיק רישא דלא ניחא ליה בתרתי לטובתה -

(א) עיין בט"ז (ש"כ - ז) דאין להתיר בסוכרייתא דנזייתא רק בברזא ארוכה והולך לאיבוד שיהיה ב' לטובתה וכ"כ האג"מ (ז - ט) לענין לקנח בנייר רטובה שיש ב' לטובתה (כ) שדינו כשער שאינו בולע (כ) דאינו דרכו לסחוט נייר וכ"כ השער הציון (שט"ז - י"ח) דפ"ר דלא נ"ל על ב' דרבנן מותר כמו בזבוכים (שט"ז - ג) ואבאר וגם יש להתיר למי שהולך בשלג ועושה רשימות במנעלו שהרי ב' לטובתה כלאחר יד וכתובה שאינה יכולה להתקיים וכן הדורס שלג כרגלו הוי פ"ר דלא נ"ל על סחיטה שלא כדרכו והולך לאיבוד ובשלג על בגדו כתב הט"ז דכיון דהוי דבר שאי אפשר ליזהר לא גזרו ביה דבכלאחר ידו לבדו לא סגי להתיר

(ב) אמנם עיין עוד בשער הציון (של"ז - ח - ז) בגורר אדם מטה גדולה הוי פ"ר דלא נ"ל בתרי דרבנן שהוא חופר כלאחר יד ומקלקל מ"מ אסור וכ"כ הרמ"א דאסור לשבר עוגה שכתב עליה אותיות אע"פ שהוא פ"ר דלא נ"ל ביותר מתרי דרבנן שהם (כ) מוחק שלא ע"מ לכתוב (כ) וגם כלאחר יד (כ) ומקלקל (ז) ודרך אכילתו בכך ומ"מ אוסר הרמ"א וע"ע בדגול מרובה ושערי תשובה

V. פסיק רישא דלא ניהא ליה על חצי שיעור

(א) עיין באג"מ (ד - ט"ד - י"ט - כ) דמעיקר הדין אפשר שיש להתיר פ"ר דלא נ"ל על חצי שיעור ולכן מותר לערות מים מכלי ראשון לכלי שנתרו בו טיפי מים שנתבשלו ונצטננו ויש חולקין ויש עוד כמה דוגמאות (urn gauge)

(ב) להגיע נר אל נר לעשות אבוקה להבדלה שכליל יו"ט אחר השבת מותר דהוי פ"ר דלא נ"ל כלל וחלב הנימס הוי משהו שאינו ראוי לשום דבר (אג"מ ה - כ - ל)

VI. פסיק רישא דלא ניהא ליה שלא בפנינו - שמעתי מרב מנשה קליין דמותר ולכן מדידת המים שהוא פ"ר דלא נ"ל שלא בפנינו אין איסור בדבר וראיה ממ"ב (שכ"א - ז) דאם יתן הרבה אפר וחול אז לא ניכר כלל הלישה ואבאר

VII. פסיק רישא דלא ניהא ליה במקום מצוה או צורך גדול - עיין בתוספות (סוכה ל"ג): דאין איסור בדבר וכן פסק השו"ע (תרמ"ו - ז) ובמ"ב (ח) וכן במקום צורך גדול כמו סכין תקוע בכותל (שי"ד - י"ז) והמ"ב (שכ"א - ז) לענין להשתין על טיט דמותר וכן התיר לסגור הדלת מהקור אפילו אם עי"ז יש צידה דרבנן ועיין בשש"כ (ל"ה - הנה"ט"ג) דבמקום צער מותר להסיר איספלנית במקום שער הגוף דתלישת השערות היא כלאחר יד ומקלקל ופ"ר דלא נ"ל

VIII. פסיק רישא באיסור קל דרבנן מותר - עיין במ"ב (רנ"ז - י"ד) דכיון שאינו מתכוין להטמנה בדבר המעמיד הבל מותר ומ"ב (שכ"א - סוף כ"ה) ומ"ב (תרכ"ח - ז) התיר פ"ר כמוליד כוח שהוא שבות קל (שער הציון ז-ח) ועיין בשש"כ (צמילואיס דף ס - הנה"ט"ז) שהתיר בספק איסור דרבנן ועובדין דחול

IX. פסיק רישא שלעבר או ספק פ"ר - עיין בשו"ע (ט"ז - ג) ובהבה"ל (ס"ט) שהביא מחלוקת בזה בין הט"ז והרע"א והכריע להקל ולכלל הפחות באיסור דרבנן ועיין באג"מ (ד - ט"ז - כ"ח) שהתיר ג"כ בתנור שהוא איסור דאורייתא

X. פסיק רישא דניהא ליה ע"י נכרי - עיין ברמ"א (רנ"ג - ה) בענין תנור בית החורף שהתיר הרמ"א (בשם התה"ד) ועיין בט"ז שחלק עליו ועיין בגר"א שכתב שרק על איסור דרבנן מתירים ועיין עוד במג"א (רע"ז - ז ושי"ד - ה סופו) שהתיר באיסור דאורייתא והאג"מ (ז - ס"ח) פסק להתיר כהמג"א וע"ע במ"ב (רע"ו - ל) שפסק כהגר"א שיש להחמיר

XI. פסיק רישא במלאכה שתלויה בתיקון - עיין בשביתת השבת (דף ט"ז-י"ז) דאין איסור כלל בפ"ר כגון במלאכות תיקון מנא ובורר ואוהל ע"ש שכל מלאכה שהחזיר תלוי בכוונת האדם אין איסור אם נעשה המלאכה על ידי פ"ר

XII. קרוב לפסיק רישא - השלטי גבורים (פרק האורג) סבר דדוקא ודאי פ"ר אסור דאי לאו הוי אינו מתכוין אמנם המהרש"א (ק"כ): שהביא הבה"ל (רע"ז ד"ה שמה) סבר שגם קרוב לפ"ר אסור אמנם עיין בשש"כ (ה - כ"ט) דתנור גז שחזמו מכוון על ידי טרמוסטאט אסור להשתמש בו בשבת שע"פ רוב הלהבה גדילה מיד

XIII. פסיק רישא דרך גרמא - עיין בשו"ת הר צבי (קל"ג) שכתב שמותר לפתוח חלון בשבת כנגד חדר השתלים וכ"כ המשנה הלכות דמותר לתת בבית הכסא חומר שצובע את המים וכן צריך להתיר baby monitor למי שרוצה לדבר בחדר זה משום שהוא גרם פ"ר וכן חיתולים של תינוק אינו אסור ללבוש אלו שיש עליהם רשימות שנמחו ע"י התלת מי רגלים של התינוק דהוי רק גרם פ"ר ע"י תינוק וה"ה פתיחת גגון שיש עליהם מי גשמים ונופלים על קרקע מרופף ואח"כ נתגלגל על העשבים מותר אמנם טוב להחמיר שלא לאכול על גבי עשבים אם ישתמש שם עם מים (רמ"א של"ו - ג)